

ΚΕΣΥ
ΗΛΕΙΑΣ

Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου μέσω της
φιλιαναγνωσίας

*«Δεν υπάρχει παιδί που μισεί το διάβασμα. Υπάρχουν μόνο
παιδιά που δεν έχουν βρει το κατάλληλο βιβλίο» (Frank Serafini)*

Αντωνία Κυρίτση, Ειδική Παιδαγωγός (ΠΕ71), ΚΕΣΥ Ηλείας

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να βοηθήσει τους γονείς να εκπαιδεύσουν τα παιδιά τους ώστε να αξιοποιούν τον ελεύθερο τους χρόνο μέσα από την ενασχόληση με την ανάγνωση βιβλίων, η οποία όμως θα αποτελεί μία απολαυστική διαδικασία και όχι καταναγκαστικό έργο.

Η ανάπτυξη μίας θετικής σχέσης ανάμεσα στο παιδί και στα βιβλία, μπορεί να προσφέρει πολλά περισσότερα από όσα νομίζουμε! Η καλλιέργεια της αναγνωστικής ευχέρειας, η ανάπτυξη της αναγνωστικής ακρόασης και η επικέντρωση της προσοχής, ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου, η ανάπτυξη στρατηγικών για την κατανόηση όσων διαβάζω, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων αφήγησης και αναδιήγησης, το «ταξίδι» με τη φαντασία, η απόκτηση νέων γνώσεων, η ανάπτυξη της ικανότητας πρόβλεψης, υπόθεσης, αναγνώρισης συναισθημάτων και συμπεριφορών, είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά που αναπτύσσει ο μικρός αναγνώστης από την επαφή του με τα βιβλία. Τα θετικά φυσικά, εδραιώνονται και επηρεάζουν και άλλους τομείς, όπως τον προφορικό και γραπτό λόγο, την κατανόηση και απομνημόνευση, την επίλυση προβλημάτων, τις κοινωνικές δεξιότητες και την καλλιέργεια ηθικών και πνευματικών ικανοτήτων.

Το κοινωνικό (οικογενειακό, σχολικό, φιλικό) περιβάλλον του παιδιού παίζει καθοριστικό ρόλο στην καλλιέργεια των στάσεων και των απόψεων του απέναντι στη μάθηση. Το παιδί αναπτύσσει τη σχέση του με το βιβλίο πολύ πριν ξεκινήσει να διαβάζει και ενταχθεί σε σχολικό πλαίσιο. Επομένως, η σχέση των μελών μίας οικογένειας με την αναγνωστική διαδικασία αποτελεί πρότυπο μίμησης. Ταυτόχρονα, η εκπαιδευτική κοινότητα, από την προσχολική κιόλας ηλικία, εντάσσει το παιδί στη λογοτεχνική κουλτούρα ανακαλύπτοντας και εφαρμόζοντας διαφορετικούς τρόπους προσέλευσης της προσοχής του και εμπλοκής του με τη μαθησιακή διαδικασία. Ωστόσο, ο σημαντικότερος παράγοντας που συμβάλλει ώστε ένα παιδί να αγαπήσει το βιβλίο, είναι... το βιβλίο το ίδιο! Πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερη η ποσότητα και η θεματολογία τους τόσο πιο έντονο το ερέθισμα. Επομένως, κρίνεται σημαντικό τα παιδιά από τα πρώτα τους χρόνια να εκτίθενται σε μία ποικιλία βιβλίων και εικόνων, τα οποία αντιστοιχούν στο αναγνωστικό τους επίπεδο, δίνοντας τους την

ευκαιρία να τα επιλέγουν μόνα τους, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τη διάθεση τους (π.χ. ‘ελαφρά’ αναγνώσματα, όπως κόμικς και περιοδικά).

Η ανάπτυξη της αναγνωστικής συνήθειας ξεκινά από τους γονείς και περνά στα νεότερα μέλη της οικογένειας, καθώς αποτελούν ισχυρά πρότυπα μίμησης για τους μικρούς, εν δυνάμει, αναγνώστες. Οι γονείς επομένως, με κάποιες απλές ιδέες που προτείνονται παρακάτω μπορούν να περάσουν απολαυστικό και δημιουργικό χρόνο με το παιδί τους και τα βιβλία. Πιο συγκεκριμένα:

- **Η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ανάγνωσης:** επιλέξτε έναν χώρο του σπιτιού και διαμορφώστε το αναλόγως, σε συνεργασία με το παιδί. Ο κατάλληλος φωτισμός, τα διακοσμητικά στοιχεία, αναπαυτικά μαξιλάρια ή στρωματάκια, χώροι ταξινόμησης και αποθήκευσης των αγαπημένων του βιβλίων (π.χ. ράφια, ή βιβλιοθήκες, κουτιά, κ.λπ.), είναι στοιχεία που θα κάνουν το χώρο ελκυστικό, θα φτιάχνουν τη διάθεση και θα ‘αγκαλιάζουν’ την όρεξη και τη φαντασία του παιδιού να ταξιδέψει με τις ιστορίες ενός βιβλίου.

- **Παίξτε με τα βιβλία:** πέρα της καθιερωμένης ανάγνωσης, είναι απαραίτητος ο ελεύθερος πειραματισμός με τις ιστορίες. Η αλλαγή εξωφύλλου, η ατομική εικονογράφηση, η αλλαγή της εξέλιξης σε μία ιστορία, η εμπλοκή ενός νέου ή διαφορετικού ήρωα από άλλη ιστορία, η αναπαράσταση του αγαπημένου ήρωα, αποτελούν ωραίες αφορμές για πειραματισμό. Το να νιώθει ένα παιδί ελεύθερο να ξεφύγει από τα καθιερωμένα πρότυπα του *διαβάζω ένα βιβλίο και μετά περνάω στο επόμενο*, δίνοντας του τη δυνατότητα να το επεξεργαστεί με τρόπους που η παιδικότητα του επιτρέπει, μόνο θετικά μπορεί να το επηρεάσει.

- **Η εναλλαγή ρόλων:** κατά την ενασχόληση με ένα βιβλίο οι ρόλοι μεταξύ παιδιού και ενήλικα μπορούν να εναλλάσσονται. Κάποιος διαβάζει και κάποιος ακούει, κάποιος ρωτά για την εξέλιξη της ιστορίας και κάποιος απαντά, κάποιος εξερευνά τις άγνωστες λέξεις και κάποιος τις ερμηνεύει. Έτσι, το παιδί δε νιώθει μαθητής αλλά και δάσκαλος, ενώ δίνεται η δυνατότητα στο γονέα να συζητήσει με το παιδί του και να ακούσει τις σκέψεις και τους προβληματισμούς του.

Μην ξεχνάμε ωστόσο, πως σκοπός είναι το διάβασμα να συνδεθεί με θετικές εμπειρίες και να προσφέρει ευχαρίστηση. Επομένως, οποιαδήποτε δραστηριότητα θα πρέπει να παρουσιάζεται με ευχάριστη διάθεση, να έχει παιγνιώδη χαρακτήρα, αφήνοντας το παιδί ελεύθερο να πειραματιστεί με το βιβλίο. Οι αυστηροί κανόνες, όπως π.χ. η συγκεκριμένη ώρα ή χώρος ανάγνωσης, ο προκαθορισμένος αριθμός βιβλίων που το παιδί θα πρέπει να διαβάσει, η αυστηρή θεματολογία, κ.λπ., προκαταβάλλουν αρνητικά τον αναγνώστη και του στερούν τη δυνατότητα να πειραματιστεί και να αγκαλιάσει μία νέα εμπειρία που ένα βιβλίο μπορεί να του προσφέρει.

Όσον αφορά στις οικογένειες που η οικονομική τους κατάσταση δεν τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληθώρα εξωσχολικών βιβλίων, ευτυχώς, στη σημερινή εποχή, οι πηγές πληροφόρησης είναι πολλές. Αρχικά, η δανειστική βιβλιοθήκη αποτελεί μια έγκυρη και αξιόλογη λύση. Τα ακουστικά βιβλία (audiobooks) στο Youtube, διάφορες εφαρμογές που μας δίνουν πρόσβαση σε παιδικά βιβλία, καθώς και sites με βιβλία για διαδικτυακή (online) ανάγνωση αποτελούν αξιόλογες και εύκολες λύσεις. Επίσης, ως γονείς, μπορείτε να παρακινήσετε και να καθοδηγήσετε τα παιδιά σας να παράξουν τις δικές τους ιστορίες και να τις εικονογραφήσουν, βασιζόμενα σε προσωπικές τους εμπειρίες και ενδιαφέροντα.

Κλείνοντας, μη ξεχνάμε ότι *«Δεν υπάρχει παιδί που μισεί το διάβασμα. Υπάρχουν μόνο παιδιά που δεν έχουν βρει το κατάλληλο βιβλίο»* (Frank Serafini).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Η εικόνα εξωφύλλου είναι από το διαδικτυακό τόπο <http://neasmyrni.gr/dt-to-30-dimotiko-kalliergei-ti-filanagnosia/>